

Цър. вѣстникъ

излиза всѣкъ седмица
приложенето четири
пѣти въ годината

Годише
Църковно:
зае
приложе
за България 10
за странство 13 лева.

Варна,

свещ. Стефанъ Ганчовъ

ВЪСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 15 ст.

Неплатени писма не се
приматъ — ржкописи
за седмичното издание
не се повърщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ :

1. Нуждни обяснения. — *† В. П. Симеонъ.*
2. Отвждъ осоиѣ на слѣпата страсть и отвждъ присоиѣ на модната идея. — *Ст. Михайловски.*
3. Религията и дѣтето. — *Б. Н. Балкански.*
4. Изъ областъта на историята. — съоб. *Иоак. Бакаловъ*
5. Рѣчи или материали за рѣчи по актуални въпроси — *Франкъ Тома.*
6. Външенъ прѣгледъ.
7. Извлечение изъ писма и дописки.
8. Синодни распоредби и окръжни.
9. Църковно-обществена лѣтопись.
10. Обявления.

Нуждни обяснения.**I.**

Читателитѣ на „Църковенъ вѣстникъ“ може да помнятъ, че миналата година ние бѣхме обнародвали въ него една статия подъ заглавие „Една справка“. Поводъ за да напишемъ тази статия ни бѣха дали възраженията, които се направиха противъ изнесеното отъ насъ въ в. „Денъ“ твърдение, че Българската църква се намира на кръстопъжъ и въ аномално междуцърковно положение. Нѣкои останаха съблзненни отъ нашето твърдение и въ възмущението си обсипаха ни съ хули, до каквито обикновено прибѣгватъ ония, които или не сж въ състояние да погледнатъ на истината въ очи, или не желаятъ да разгледатъ добросѣвѣстно въпроси отъ капитална важность. Тѣ ни обвиниха, че не сме знаели, какво е писалъ за църковниятъ ни въпросъ Московскиятъ митрополитъ Филаретъ, какъ се е произнесълъ за нашето църковно дѣло Сърбскиятъ митрополитъ Михаилъ и какво е казалъ св. Руски Синодъ. Обвинението бѣше важно. То ни принуди да направимъ нуждната справка и резултата да съобщимъ чрѣзъ „Църковенъ вѣстникъ“. Отъ тази справка се виждаше, че никакъ не се оправдаватъ патриотическитѣ възгледи на нашитѣ опоненти.

Статията ни повдигна буря въ лагера на тия, които сж ангажирани да защищаватъ погрѣшкитѣ извършени въ църковното ни управление и да поддържатъ въ името на мними национални интереси идеи невѣрни въ основата си и пагубни за истинскитѣ интереси на българския народъ. Не ни се даде случай да прочетемъ всичко написано противъ изнесенитѣ въ статията ни данни, защото не видѣхме вѣстницитѣ, въ които бѣха обнародвани на-

правенитѣ срѣщо насъ възражения. Но това, което имавме случай да прочетемъ, не бѣше такова, щото да намѣримъ за нужно да отговоримъ. Нашитъ противници не изнесоха нищо, съ което да опровергаятъ писаното отъ насъ. Ние собствено не бѣхме обнародвали освѣнъ нѣколко факти и извлѣчения отъ това, дѣто писаха Рускиятъ св. Синодъ и митрополититѣ Филаретъ и Михаилъ, така че, за да се опровергае написаното отъ насъ, трѣбваше да се докаже, че обнародванитѣ отъ насъ факти и извлѣчения сж невѣрни и фалшиви, а това ние не видѣхме да е направилъ нѣкой отъ нашитѣ опоненти. Независимо отъ това, ние не желаемъ, както заявихме и другъ пѣжъ, да разискваме за въпроси отъ вжтрѣшенъ църковенъ характеръ съ хора, които си криятъ имената. Отдѣ знаемъ, дали не се крие задъ псевдонима нѣкой невѣрующъ, или протестантинъ или папищашинъ? Съ такива хора нѣма защо да влиза човѣкъ въ прѣпирня по въпроси, които се отнасятъ до устройството или до междуцърковното положение на Българската църква. Единъ невѣрующъ човѣкъ не може да разбере, какво ще каже една помѣстна православна църква да нѣма църковно общение съ останалитѣ православни църкви. За него священнитѣ правила нѣматъ голѣмо значение. Единъ протестантинъ, поклонникъ на личния си разумъ, не е въ състояние да оцѣни авторитета на църква. Единъ папищашинъ, обожателъ на папата, мжно може да схване, какъ е възможно една помѣстна църква да нѣма видима глава, да не се намира подъ заповѣдитѣ на единъ началникъ, който да дава на всѣки църковенъ актъ санкция. Съ такива хора да спори човѣкъ, особено пѣжъ въ България, то е равносилно да се мжи да извади масло отъ морска вода.

Другъ е въпросътъ, когато опонентътъ е православенъ христианинъ, вѣрующъ, а при това и съ богословско образование. Съ такъвъ човѣкъ можешъ, ако не да се разберешъ, то поне да му посочишъ даннитѣ, на които се опирашъ и слѣдъ това да го оставишъ на съвѣстъта му да довърши останалото. Въ реда на такива пада г. Станимировъ, който пишелъ и подъ псевдонима д-ръ Славовъ.

Въ какво състои разликата между нашитѣ възгледи и ония на г. Станимирова? Въ прѣдизвиканата отъ нашитѣ опоненти наша статия „Една справка“ между другитѣ доводи и факти, които установяватъ, че нашето междуцърковно положение е аномално, ние бѣхме споменали и прострояването на руския храмъ въ София. Ала г. Станимировъ, като ни възражая, че нѣмади, сме право да казваме, какво Руската църква ни счита за неправославни и схизматици, намира, че нито въ прострояването на руската църква въ София има нѣщо

нередовно, нито пъкъ въ междуцърковното ни положение нѣщо ненормално и нежелателно. За да подкрѣпи тази си мисль, той навежда разни случки отъ своя собственъ животъ и други нѣкои факти. На твърденията на г. Станимирова своеврѣменно отговори г. Д. Мишевъ съ редъ статии въ „Църковенъ вѣстникъ“, на които напраздно чакахме да се прѣдставятъ възражения. Разгледанитѣ отъ г. Мишева въпроси бѣха много сериозни и ние все се надѣвахме, че г. Станимировъ, чловѣкъ съ академическо образование, нѣма да млъкне. Но понеже той не счете за нужно да каже нѣщо повече отъ това, което е опровергалъ г. Мишевъ, при това понеже г. Станимировъ засегналъ прѣди всичко насъ, ние си позволихме да напишемъ настоящето въ допълнение на обнародваното отъ г. Мишева.

Прѣди всичко, дължимъ да заявимъ, че ние никога никждѣ не сме казали, какво Руската църква ни счита за неправославни и за схизматици. Знаемъ, какъ се е произнесълъ св. Руски Синодъ за прогласената отъ свикания въ Цариградъ отъ Цариградската патриаршия съборъ схизма. Знаемъ, че на руситѣ дължимъ непризнаването на схизмата отъ други нѣкои православни църкви. Служихме и ние нѣколко пѣти съ руски свещеници. При всичко това, ние казахме и казваме, че междуцърковното ни положение е аномално и за това наше положение ние сами нито сме загрижени, нито скърбимъ, колкото е загрижена и скърби св. Руска църква. Ние дори отиваме по-нататкъ и твърдимъ, че ако не бѣше грижата на Руската църква, ние съ съдѣйствието и влиянието на хора патриоти като г. Станимирова отколѣ щѣхме да отворимъ една окончателна грозна яма между Българската и останалитѣ Православни църкви. За да установимъ, че междуцърковното ни положение е таково, ние между другото наведохме и построяването на руския храмъ въ София. Г. Станимировъ, навѣрно отъ неразбира не на работата, наниза доста нѣщо за да докаже, че този божи храмъ билъ потрѣбенъ и че ние сме били противни за въздигането му. Българската земя е оросена съ руска кръвь. България отъ редъ десетилѣтия е обсипвана съ велики благодѣяния отъ страна на рускиѣ царе. Руситѣ сж вѣрни и прѣданни синове на Православната църква. Слѣдователно, било би чудовищно да излѣземъ ние, единъ архиерей, макаръ и недостоенъ, както тържествено ни е нарекълъ въ Народното събрание най-достойниятъ измежду нашитѣ държавници, прѣпочтенниятъ новъ водител на стамболовиститѣ г. Н. Геннадиевъ, и да кажемъ, че мѣсто за единъ православенъ руски храмъ въ България нѣма. Г. Станимировъ онеправдава себе си и здравия си разумъ, като ни отдава такъвъ грѣхъ. Въпросътъ не е въ построяването на руския храмъ въ София, а въ това: запазенъ ли е редътъ, установенъ за подобни случаи отъ постановленията на светата Православна църква и, когато ние споменахме между разнитѣ прояви на нашето ненормално междуцърковно положение и построяването на този храмъ въ София, имаме прѣдъ видъ именно въпроса за този установенъ редъ, особено като не е имало за въздигането на храма такава нужда, каквато може да се чувствува за него въ неславянскитѣ православни страни.

Г. Станимировъ, може би, да е на мнѣние, че кой, кждѣто завърне, може да строи храмове. Православенъ храмъ нали е? Навсѣкждѣ може туку тъй да се въздига такъвъ, особено въ София, дѣто хо-

ра като г. Станимирова иматъ голѣмо желание да се черкуватъ въ великолѣпни храмове, изящно украсени, безъ да харчатъ тѣ нѣщо не само отъ собственитѣ си срѣдства, но дори и отъ ония на църквитѣ и на ливницата, много нуждни, за да се възнаграждаватъ прилично служащитѣ, които сега напушвали работата си и служели даромъ. И защо, най-послѣ, да не ни построяватъ руситѣ и храмове великолѣпни, като оня, що сж построили вече въ София? Тѣ отъ години поддържатъ въ учебнитѣ си заведения много българи, единъ отъ които бѣ и г. Станимировъ. Тѣ освободиха България, положили основитѣ на българската армия, съ която се гордѣемъ, защищаватъ ни и никога не прѣставатъ да се грижатъ за насъ. Какво има, ако ни направятъ и нѣколко великолѣпни храмове въ това врѣме, когато ние изхвърляме изъ училищата си Законъ Божи и се трудимъ усърдно да култивираме отрицателнитѣ идеи и да употрѣбиваме вѣра и църква като орждия за постигане националното ни единство? Кой патриотъ може да каже нѣщо свѣстно противъ всичко това? Ако има нѣкой да възрази нѣщо противъ подобна насока, той непрѣмѣнно ще бжде нѣкой недостоенъ грѣкъ, който се е вмѣкналъ въ редоветѣ на синоветѣ на майка България, за да ѝ пакости. Ние съзнаваме силата на тия аргументи. Но въпросътъ не е тамъ, ще повторимъ. Въпросътъ е въ слѣдното: при построяването на руския храмъ въ София, запазенъ ли е редътъ, установенъ отъ Православната църква? Какъвъ е този редъ, става явно отъ слѣдното обстоятелство.

Прѣзъ 1860 г. Александръ Викторовичъ Рачински, руски вицеконсулъ въ Варна, горещъ българофилъ, билъ въ Петербургъ. Той види се да е прѣдоставилъ нуждата да се открие въ Варна руска църква и при нея училище за обучение на българчетата. Покойниятъ Царь-Освободителъ заповѣдалъ на тогавашниятъ оберъ-прокуроръ при св. Синодъ графъ А. П. Толстой да влѣзе въ споразумѣние съ Рачински и княза Горчакова за удовлетворение на тази нужда и слѣдъ това да му прѣдстави потрѣбния докладъ. Графъ Толстой, прѣди всичко, се спрѣлъ на слѣдния въпросъ, разрѣшението на който билъ отъ компетентността на св. Синодъ: удобно ли е безъ позволенieto на цариградския патриархъ да се отваря въ прѣдѣлитѣ на патриархата му руска църква, ако и при руско консулство? По този въпросъ той поискалъ мнѣнието на Филарета, Московски митрополитъ, който му отговорилъ на 22-и декемврий 1860 г. съ записка. Отъ тази записка извличаме слѣдния откъслекъ, който прѣдставяваме въ оригиналъ, за да нѣма каквито и да е нареканя. „IV Латинское духовенство и протестанты дѣйствуютъ въ турецкихъ владѣніяхъ не обращающа вниманія на греческое духовенство какъ неединовѣрное съ ними. Со стороны единовѣрной грекамъ и болгарамъ Россіи дѣйствование должно быть таково, чтобы она не нарушала правъ мѣстной іерархіи и не вредила согласію церквей. V. По 8-му правилу III вселенскаго събора: „епископъ не имѣетъ власти въ епархіи другаго епископа“. Посему русскую церковь при варнскомъ вице-консултѣ учредить должно съ согласія мѣстнаго митрополита, если онъ признаетъ себя въ правѣ дать на сіе согласіе отъ себя; а въ противномъ случаѣ—съ согласія вселенскаго патриарха. Для убѣжденія ихъ надлежитъ прѣдставить, что по духу братолюбія въ Москвѣ допущены церкви по желаніямъ патриарховъ. (Собраніе мнѣній и отзы-

вовъ Филарета митроп. моск. и колом. по дѣламъ православной церкви на востокъ. (Спб. 1886 г. стр. 212 — 213). Споредъ горнето мнѣние на Московския митрополитъ Филарета, основано на каноническото право за построяването на православен храмъ въ чужда епархия, обязательно се изисква прѣдварителното съгласие на мѣстния митрополитъ или на неговото началство.

Съобразно съ това начало сж постъпили и българскитѣ духовни власти прѣзъ 1903 г. Прѣзъ тази година се бѣ съобщило отъ иеромонаха Паисия Пастиревъ, че сѣмейството на Антона Ивановича Табакаревъ, родомъ отъ Шуменъ, отколѣ устанovenъ въ Болградъ, посветило съ нотариално завѣщание отъ 12 ноемврий 1903 г. всичкия си имотъ, оцѣняванъ за 20 хиляди рубли, за да се въздигне въ Болградъ манастиръ, подвѣдомственъ на св. Синодъ на Българската църква. Имаше свѣденія, че и други имали желание да послѣдватъ примѣра на Табакарева и че пожертвованията щѣли да достигнатъ до 60 хиляди рубли. Между начитѣ духовни власти имаше двѣ течения. Едно отъ тѣхъ поддържаше, че не трѣбва да се приема пожертвуванието, нито да се прави каквато и да е постъпка по него, защото, поради аномалното междуцърковно наше положение, въ никой случай не е за вѣрване да се позволи да се учрѣди въ Болградъ манастиръ подъ вѣдението на св. Синодъ на Българската църква. Ала, по настояване на противното течение, се направиха постъпки, за да се даде разрѣшение за изпълнение волята на завѣщателя. Оба-че прѣзъ 1905 г. се получи отговоръ, че въ Кишиневската епархия, въ прѣдѣлитѣ на която се пада Болградъ, имало нѣколко манастири и въ това число и два български и нѣмало нужда отъ новъ такъвъ и че било разпоредено иеромонахъ Пастиревъ да се отстрани отъ границитѣ на Русия съ полицейска власть, защото отишълъ тамъ безъ разрѣшение.

При построяването на руския храмъ въ София спазенъ ли е редътъ, посоченъ отъ покойния митрополитъ Филаретъ на основание свещенитѣ правила? До колкото знаемъ, Софийскитѣ митрополитъ или началството му св. Синодъ на Българската църква нито сж приканени да дадатъ, нито сж дали съгласието си. Ако твърдението ни не е вѣрно, нека се обнародватъ писмата, съ които е дадено това съгласие. Знаемъ, че при полагане основния камъкъ на храма е взелъ участие и мѣстниятъ митрополитъ. Но това не отмѣнява повелението на свещенитѣ правила. При въздигането на черната джамия на вѣрно сж взели участие мусулманскитѣ духовни власти, ала това нищо не прѣчи да е тя сега храмъ православенъ, посветенъ на паметта на св. Седмочисленици. Неспазването на посочения отъ каноническото право редъ ние не можемъ да си обяснимъ друго-чиче, освѣнъ съ аномалното междуцърковно наше положение.

Но г. Станимировъ не сподѣля този нашъ възгледъ и, за доказателство, че той е правъ, споменува нѣкаква резолюция на покойния Царь-Освободителъ, както и кръстничеството на Н. И. В. сегашния царъ при прѣминаването на Прѣстолна слѣдника князь Борисъ въ лоното на светата Православна църква.

Каква е резолюцията на Царь-Освободителя, ние, за съжаление, не знаемъ. И позволяваме си да кажемъ, че вмѣсто да ни обвинява, че ние сме прѣмълчали споменуваната отъ него резолюция, г. Ста-

нимировъ щѣше да направи много по-добрѣ, ако бѣше я обнародвалъ, за да я научимъ не само ние, но и всички други, които се интересуватъ отъ въпроса. Длѣжни сме, обаче, да прѣдупрѣдимъ г-нъ Станимирова, че ако съ тази резолюция е изказано осъждане на схизмата, той ще направи излишенъ трудъ да я обнародва. Вѣрно е, че единъ великодушенъ царъ, като покойния Освободителъ, никога не щѣше да одобри една несправедлива присѣда, като произнесената отъ цариградския съборъ. Това той е доказалъ не само съ прѣдприетия за освобождението на България великъ подвигъ, но и съ редъ други благодѣяния, съ които обсипа българския народъ прѣди и слѣдъ освободителната война. Така сжщо иеговиятъ внукъ по влѣчение на своето християнско и славянско сърдце и по сѣмейни традиции продължава и ще продължава, вѣрваме, да се притича на помощъ на България, колкото пжти тя се намира въ мжнотии или въ опасностъ. Но всичко това не бива да ни заслѣпява до тамъ, та да не виждаме, да не съзнаваме аномалното си междуцърковно положение, което многократно ни е напомянувано, както и въ слѣдния случай.

Извѣстно е, че прѣзъ 1879 г. въ Търновското учредително събрание бѣха станали живи разисквания за 39 чл. на конституцията. Нѣколко души прѣдставители, духовни и миряни, та и ние съ тѣхъ поддържахме, че турското правителство нѣма да допустне на архиереи отъ княжеството да взиматъ участие въ управлението на църквата въ Цариградъ. Болшинството отъ прѣдставителитѣ бѣше на противно мнѣние. На това послѣдне мнѣние се присъедини и прѣдставителтъ на Императорскитѣ комисаръ въ събранието Лукьяновъ, който бѣше заявилъ, че, по силата на берлинския договоръ, българскитѣ архиереи ще могатъ да отиватъ въ Цариградъ и взиматъ участие въ управлението на Екзархията. Какъ е погледнало на тази Лукянова декларация Министерството на външнитѣ работи въ Петербургъ което се управляваше отъ князя Горчакова, единъ отъ творцитѣ на берлинския договоръ и, слѣдователно, авторитетенъ неговъ тълкувателъ? Това ни го разправя В. Тепловъ въ съчинението си „Греко-болгарскій церковный вопросъ по неизданнымъ источникамъ“, издадено въ Петербургъ въ 1889 г.

„Нашитѣ власти въ България, пише Тепловъ, бѣха съставили записка, основната мисль на която бѣ това, че берлинскитѣ договоръ постановилъ въ полза на всички вѣроизповѣдания въ турско пълна свобода и съ това отстранилъ ужъ всички дотогава сжществуващи прѣпятствия за установяване църковната самостоятелностъ на българитѣ и за освобождението имъ отъ Гръцката патриаршия безъ да се нарушава каноническото право. Нашето министерство на външнитѣ работи е отговорило, че не може да се съгласи съ такова тълкувание на 62-и членъ отъ берлинския договоръ. Ако съ този членъ се гарантира свободата на богослужението и на външнитѣ обреди за всички вѣроизповѣдания въ Турция, а при това се отстраняватъ всички стѣснения за иерархическото устройство на разнитѣ религиозни общини и за отношенията имъ къмъ духовнитѣ имъ началници, това постановление, споредъ гледището на Вселенската православна църква, може да се отнесе къмъ ония само общини, самостоятелността на които е била вече призната канонически, когато Българската църква досега не е призната още канонически самостоятелна и очевид-

но казаниятъ членъ отъ договора не може да се приложи и за нея безъ да се наруши каноническото право*.

Прѣдъ видъ на тия съображения, продължава Тепловъ, министерството приканило нашитѣ власти въ България да се държатъ примирително въ гръцко-българския църковенъ въпросъ и да се постараятъ да убѣдятъ българитѣ, за да се споразумѣятъ съ Патриаршията, защото безъ това споразумѣние признаването на българската иерархия за каноническа е немислимо. (Греко-болгар. въпросъ, стр. 177—178). Споредъ това съобщение на Теплова, Лукяновъ е вкаралъ въ заблуждение Народното събрание съ декларацията си, че ние можемъ въз основа на берлинския договоръ да вземемъ участие въ управлението на църквата въ Цариградъ. Защото, споредъ министерството на външнитѣ работи въ Петербургъ, 62-и членъ отъ берлинския договоръ гарантира правата на признатитѣ религиозни общини, а Българската църква не е призната за каноническа и нѣма да се признае за такава, додѣто не се споразумѣемъ съ Цариградската църква.

Това гледище на Руското министерство сж поддържали, както се види, и рускитѣ прѣдставители въ турско, както може да се разбере отъ слѣднитѣ обстоятелства. Кждѣ края на 1879 г. и началото на 1880 г. нашиятъ дипломатически агентъ въ Цариградъ Драганъ Панковъ, по заповѣдъ на българското правителство, направилъ безуспѣшни постъпки прѣдъ турското правителство, за да се позволи на митрополититѣ Кюстендилски и Самоковски да посѣщаватъ останалитѣ въ турско части отъ своитѣ епархии. Затова се принудилъ да поиска съдѣйствието на руския посланикъ въ Цариградъ Новикова. Ала той се отказалъ да даде исканото съдѣйствие, като заявилъ, че не желае да получи отъ турския министъръ Абединъ паша уроци по каноническото право.⁽¹⁾ Съобразно съ това гледище сж работили въ скопско и рускитѣ консули Лисевичъ и Машковъ, противъ които ние на врѣмето си правихме толкова горчиви оплаквания. На това сжщо гледище се дължи и отговора, даденъ отъ покойния Сементовски-Курילו на една госпожа, която го запитала, защо се строи руски храмъ въ София, дѣто има толкова български църкви, въ които богослужението се извършва на богослужебния езикъ на руситѣ. По съображения понятни ние се въздържаеме да кажемъ подробно какъвъ е билъ този отговоръ и кому е даденъ.

Сега нека ни бжде позволено да попитаме, може ли да се допустне, че казаното гледище на Руското министерство на външнитѣ работи е образувано безъ прѣдварително тщателно изучване и безъ надлежно одобрение оттамъ, отдѣто се одобряватъ всички мнѣния и дѣйствия на това министерство? Ако за единъ маловаженъ сравнително въпросъ, като откриването на една църква при консулството въ Варна, оберъ-прокурорътъ на св. Синодъ е билъ принуденъ да събира отъ разни мѣста мнѣния и чакъ тогава да го прѣставява на височайше благоусмотрѣние, допустимо ли е, общиятъ и твърдѣ трънливъ въпросъ, какъ трѣба да се гледа на Българската църква и българската иерархия, да е билъ рѣшенъ току тъй на двѣ на три, безъ да е получавано нужното одобрение? И прѣдъ изричното твърдение отъ страна на руското министер-

ство на външнитѣ работи, че ние не можемъ да се ползваме отъ 62 чл. на берлинския договоръ за устройството на Българската църква, защото тя не е призната за каноническа, логично ли е да се казва, че междуцърковното ни положение е нормално, защото Царь-Освободителъ е поставилъ нѣкаква резолюция върху доклада на графа Толстой, а сегашниятъ царъ станалъ кръстникъ на нашия прѣстолонаслѣдникъ?

† В. П. Симеонъ.

—»«—

Ст. Михайловски.

Отвѣдъ осойтѣ на слѣпата страсть и отвѣдъ присойтѣ на модната идея.

36.

Първийтъ параграфъ на веѣка политическа програма трѣба да бжде такъвъ: — Личността е за дѣлото, а не дѣлото за личността.

Постѣтъ който занимавашъ може да е нищоженъ; стой на поста си. Покажи че и въ дребна служба ти можешъ да принесешъ голѣми услуги. Не искай да се въздигашъ чрезъ титлитѣ си — а въздигни се чрезъ работата си. Работоспособността се проявява и въ най-скромнитѣ мисии; дарбата нема потрѣба отъ грамадно подножие.

Да, стой на поста си. Не искай да си създавашъ бѣлѣжитостъ и знатностъ чрезъ ламтенъе за ерархически отличия; функцията е мамило — ако не е ревностно изпълнение на длъжностъ; а длъжностъ голѣма — и длъжностъ малка нема: длъжността е длъжностъ — и толкова. Който избира длъжностъ — не е човѣкъ на длъжността — а е човѣкъ на самообаянието и самоугодиливостѣта.

Зачитай длъжността си — служи на хората безъ да си служишъ съ хората — не искупувай унапредванетоъ си съ понижаванѣто на ближния си — постави общото стремление по високо отъ личното си влѣчение — дай на общото дѣло всичко що има въ тебе чисто, свѣтло и драгоцѣнно — и не чакай възмездие за самоотверженостѣта си, — ето твоята роля посрѣдъ обществото.

Всичко това може да се съкрати въ двѣ думи морална дисциплина.

И безъ подобна дисциплина нема сполука въ публичнитѣ предприятия.

Мнозина сж наклонни да вѣрватъ че строгъ редъ и строго чиноначалие сж остатки отъ старовремски монархически общества.

Не е така.

Чиноначалието е толкова монархическо колкото и демократическо.

Редѣтъ е насѣкждѣ главенъ факторъ за плодотворно работенѣе или боренѣе. Хора които знаѣтъ да каналлизирватъ и управляватъ силитѣ си — знаѣтъ да вършатъ подвизи; хора които знаѣтъ да подчиняватъ частното на общото — знаѣтъ да побѣждаватъ.

Чиноначалието е потрѣбно дори на революционеритѣ.

— „Искамъ мишци, а не разсѣждения, думаше Гарибалди; искамъ безмолвно вървене напредъ а не ламтежъ за унапредване!“

Каква велика дума!

(1) Тепловъ, Греко-болгарскій църковнѣй въпросъ, стр. 200—201.

Вървене напредъ — а не лакомя за унапредване: въ тѣзи формула има цѣль трактатъ по дисциплината.

И въ тѣзи формула — повече отколкото въ веѣка многоглаголива история — намираме обяснение на Гарибалдиевитѣ сполуки.

Около Гарибалди е имало сума високоталантливи и опитни Гарибалдийци — носещи червена блуза като него.

Ала тѣ сж се задоволявали съ **безименна роля**, съ **анонимно геройство**. Каквото е думалъ Гарибалди — то е било правило — то е било наредба — то е било планъ — то е било повеля.

Хиляди Гарибалдийци, по способност и достоинство равни на Гарибалди; но между хилядитѣ Гарибалдийци — само единъ Гарибалди. Ето психологията на чутовнитѣ исторически предприятия.

Иска ли веѣкой да испъкне на чело, нема преднина за дѣлото.

У Гърцитѣ веѣки е капитанинъ. И когато Османлиецътъ иска да охарактеризира психиката на единствования бездѣлникъ — прикача му тоя лють но справедливъ прѣкоръ: — корабначалникъ безъ корабъ!

Често слушама да се говори:

„— Главатаръ трѣба да бѣде онзи който знае най добръ да води хората! —“

Да. Но човѣководенъето не се учи въ книгитѣ — а се учи въ живота.

И въ живота се учи то чрезъ послушность. Повиновението е чиракуване — въ искуството да водимъ хората.

„— Испълнявай безпрекословно заповѣди за да се научишъ да заповѣдвашъ! —“ дума Гарибалди въ мемоаритѣ си.

Преди да се залови за тая велика работа — еманципацията на Италия — Гарибалди е билъ — дълги години подредъ — простъ сподвижникъ и мечоносецъ при именити южноамерикански вѣводи.

Първенството бива — понѣкога — награда на великитѣ дарби.

Но първенството, — или, по вѣрно, първенстващата роля, — е винаги епилогъ на дългогодишно поприще, а не прологъ.

Каквото дума Гарибалди за водителството — дума го и единъ знаменитъ френець:

„— L'obéissance est la meilleure école du commandement.“ (Послушанието е най добрата школа за водителство.)

Кой е този френець? Бонапартъ? Единъ отъ великитѣ съратници на тоя всепобѣдителъ, — Клеберъ, Хощъ, Марсо?

Ни най малко.

Знаменититѣ френець чиито слова цитирамъ е В. Юго, — най свободолюбивитѣ пѣснотворецъ, първитѣ хвалителъ на демокрацията въ 19-и вѣкъ.

Въ прослободнитѣлата нинѣшна България, — въ тая новоуредена държавица кждѣто четиримилионно население, — излѣзло изъ дълговѣковно робство, — проявява най закоравѣлъ индивидуализмъ, като не признава други идеалъ освенъ всестественно лично добруване, — думитѣ на Гарибалди и на Юго трѣба повсеминутно да се напомнятъ на веѣки народенъ водител или държавенъ дѣецъ.

Не по малко характерно и достойно за паметене е въскликновението на Camille Desmoulins: „— O ma patrie, guéris-toi des individus!“ (Родино, излѣкувай се отъ личноститѣ!)

Великитѣ конвенционалецъ има право. Индивидуалността — алчущата за превъзнасяне и всевластие индивидуалность — всепоглѣщащата и неукротима индивидуалность е болестъ.

Тамъ кждѣто индивидуумътъ може безпрепятственно и безнаказанно да преобрѣща своето свѣрталище на капище и да дума: Всичко отъ мене и чрезъ мене, — тамъ нема борби идейни — а стълкновения и схватки между автолатри.

— Вѣгай отъ капища! Вѣгай отъ автолатри! — бихме рѣкли ний на веѣки гражданинъ — желажщъ да се ориентира добръ въ българскитѣ политически ратоборства...

Вѣгайте и вий — неопитни младежи — жаднѣещи за политически роли и подвизания — бѣгайте отъ спасители-самозванци; бѣгайте отъ властогонци-сплетничари; бѣгайте отъ мегаломани-вѣтрогонци; бѣгайте отъ хора които виждатъ въ веѣка голѣмщина, въ веѣко водителство и господаруване свое бащинско достояние, свой персоналенъ атрибутъ или неотемлима черта отъ своето поприще; бѣгайте отъ хора които — чрезъ своята егоистична опоритостъ и опачина създаватъ катадневни мъчнотии на рода си.

Помнете — вий които говорите за партийна политика — че партия и партизански духъ сж работи между които зѣе черна яма.

Партия истинска представлява стара традиция, старо знаме, старо стремление, старъ принципъ, старъ общественъ трудъ; партия истинска въплощава вѣра непоколебима въ единъ националенъ и социаленъ идеалъ; партия истинска жертвова частното величие на общия въсходъ; партия истинска е армия на една идея.

Партизански духъ не е партиенъ духъ.

Партизански духъ е духъ на алчностъ, духъ на самовъзвеличение и самообожаване, духъ на братоненавистничество и човѣконенавистничество. Водимъ отъ партизански духъ дветецѣтѣ дума: — който не е съ мене е противъ мене, а който е противъ мене трѣба да бѣде сгазенъ. Водимъ отъ партизански духъ, борецѣтъ вика: — който не мисли като мене е общъ врагъ и трѣба да бѣде сгазенъ и унищоженъ!

Партиенъ животъ — партийни домогвания и стремежи — безъ доблестъ и самоотверженостъ въ душитѣ — то е като култъ къмъ лѣпота и къмъ евритмия у хора безоки и глухонѣми.

Доблестни мъже — тѣхъ чака България.

И тѣ когато се явятъ ще се появи българска политика.

Сега нема българска политика — а има българско взаимногонение и взаимногазание.

— А какъ се rozpoзнава доблестнитѣ мъже отъ недоблестния? ще ни кажѣтъ, може би, наши тѣ читатели...

Доблестенъ мъжъ — (тѣзи дефиниция исхожда отъ всичко казано по-горѣ) — доблестенъ мъжъ е онзи, който знае да обуздава себе си, да избръсва и отблѣсва себе си, да забравя себе си — да жертвова своето азъ — когато е въпросъ за общо устройство, за общо спокойствие, за общо унапредване, за общо благоуване.

Жертвованъето на веѣко азъ е условие *sine qua non* за веѣка публична благополука.

Колективенъ трудъ и частна смѣтка не вървятъ заедно; доблестниятъ мъжъ знае това — и дума:—частното добро не поражда общо добро, — частното добро трѣба прочее да отстъпи предъ общото добро!

Иначе казано доблестниятъ мъжъ не е никога грандоманъ; на сто случая да завземе първото мѣсто въ едно общество, да се постави на най-високия постъ въ една организация, той отстъпва деветдесетъ и деветъ пѣти тая честь на други личности, и се оттегля на страна като си дума:

„Доброто което бихъ извършилъ съ своитѣ дарби и способности би било незначително предъ злото което бихъ причинилъ съ своята претенция да давамъ тонъ въ политиката и да началствавамъ надъ мало и голѣмо!“

Гамбета произнесе еднажъ тѣзи люти слова въ френския парламентъ:

„За да разбереме, въ политическитѣ сфери, дали единъ човѣкъ е почетенъ, добросъвѣстенъ и доброжелателенъ — или е коваренъ, бездушенъ и вѣроломъ — не сж потрѣбни дълги наблюдения и анкети; страни ли тоя човѣкъ отъ натрапничество и началстваваща роля—той е робъ на длъжността, върна рожба на рода си; жаднѣе ли той за властъ и велможество — готовъ ли е да се „оминистерчи“ чрезъ най-унизителни спогодби, чрезъ най-раболѣпни постъпки — той е човѣкъ на насилието и на измѣната—вълкъ съ два крака!“

Ахъ, да можахъ българитѣ да разберятъ тая истина!

Да можахъ Българитѣ да разберятъ, че ако блудникъ, безбожникъ, отровачъ, подпалвачъ, обирачъ — сж люде опасни за общия редъ и общото спокойствие — хиляди пѣти по-опасенъ е онзи дѣецъ, който е готовъ да жертвова душата си и честта си за да обсеби върховната властъ въ държавата!

Да можахъ Българитѣ да разберятъ тая аксиома!

Уви, не можатъ!

Б. Н. Балкански.

Религията и дѣтето.¹⁾

III.

Че идеята за Бога и религиознитѣ прѣдставления у дѣцата се появяватъ естествено и непринудно, въ това ние можемъ да се увѣримъ, като почерпимъ нуждитѣ свѣдения отъ дѣтскитѣ възпоминания на нѣкои бѣлѣжити люде, които още отъ малки сж били напоени съ силно религиозно чувство и чието религиозно възпитание никога не се е покварило. По тия свѣдения ще можемъ да си направимъ вѣрни заключения за религиозно-психологическитѣ прѣживѣвания на дѣтето въ периода на неговото първоначално душевно развитие.

1. Така напримѣръ, въ автобиографията на нѣмския бѣлѣжитъ писателъ Волфангъ Гюте намираме слѣдния разказъ за неговитѣ религиозни прѣживѣвания и възпоминания:

„Моя душевенъ дѣтски покой бѣше дълбоко потрѣсенъ отъ ужасното землетресение на 1. XI. 1755 год. когато загина хубавата столица Лисабонъ. Много хора, кули, дворци и къщи загинаха безвъзвратно отъ лицето на земята. Ние, дѣцата, започнахме да върваме, че наистина Богъ, творецътъ и покровителътъ на небето и зе-

мята, който си го въображаваме за мждъръ и милостивъ — по башински, ще да бѣде лошъ и гнѣвенъ, жестокъ и отмстителенъ, какъто ни го рисуваше Стария Завѣтъ. Насъ тогава ни прѣподаваха протестански богословски възгледи и морални поучения, които никакъ не можеха да подѣйствуватъ на умътъ и сърдцето ни. Моята душа, казва Гюте, силно жадуваше за она милостивъ и добъръ Богъ, който създава всичко, който подѣржа красотата и любовта, на която ние се радваме. И най-послѣ, азъ намѣрихъ пѣтъ, по който да се доближа до този истински Богъ и нему да си отдамъ сърдцето и душата.

„Като не можахъ видимо да си прѣдставя този Богъ, азъ го потърсихъ въ неговитѣ твари, които ме окръжаваха и които като менъ възнасяха своитѣ обаяния къмъ Неговото величие. Въмѣсто, подобно на вѣхтозавѣтнитѣ богомолци, да му принасямъ жертва върху костерътъ, азъ бавно, но твърдо му издигнахъ несъкрушимъ олтаръ въ душата си, който и до послѣдния часъ на живота ми не остана безъ жаръ и пламъкъ. На този Богъ азъ останахъ вѣренъ отъ дѣте дори до смъртта си.“

2. Въ начало религиозното възпитание на Жоржъ Зандъ ставало подъ рководството на майка ѝ. Като умрѣла, ней дали свобода, да върва или не; да се молчи или не. Въпрѣки тази свобода, азъ осѣцахъ вътрѣшна нужда и влечение къмъ единъ възвишенъ идеалъ и единъ Богъ-Създател, който да стои надъ цѣлата вселена. Така, десетгодишната Жоржъ Зандъ си създаде единъ Богъ-Покровител, като му приписала всички атрибути на физическа и нравствена красота, краснорѣчие и музикална хармония, — каквито качества тя е отпослѣ придобила до съвършенство.

Тия психологични данни трѣбва да ни доведатъ до убѣждението, че 1) религиозното чувство у дѣтето се проявява и развива самосебно, свободно и скрито отъ влиянието на възрастнитѣ; 2) че дѣцата никога не възприематъ пасивно и механически религиознитѣ идеи и убѣждения на възрастнитѣ и 3) дѣцата сж скептици и винаги ревизиратъ и подлагатъ на критика всичко, което имъ се внушава и дава на готово.

IV.

И така, дълбоко пропитата съ религиозно настроение и чувство къмъ Богътъ-Създател дѣтска душа, въ своето постепено развитие и съвършенство дохожда до единъ моментъ на вътрѣшна реакция, когато *религията на дѣтето*, или по-добрь — дѣтската душа влиза въ съприкосновение съ господстващата религия на окръжаващитѣ го — родителския кръгъ, училището и обществото. Този моментъ е важенъ и рѣшаещъ за бѣдащето религиозно или антирелигиозно възпитание, което ще се даде на дѣтето отъ неговитѣ възпитатели: родителитѣ въ домътъ и учителитѣ въ училището.

Ето съ каква психологическа вѣрность ни рисува Л. Толстой този важенъ моментъ въ душевния животъ на дѣтето въ своята повѣсть „Дѣтство, отрочество и юность“:

„Колко мили и приятни спомени запазва човѣкъ отъ своето дѣтинство. Настѣпи вечерния молитвенъ часъ. Застанешъ прѣдъ иконата и тихо зашепнешъ своята молитва: Помогни Боже на мене, на Мама и Татка! Слѣдъ като се помолишъ на Бога почувствувашъ, че въ душата ти става леко; тихо и спокойно настѣпва сънътъ. Други пѣтъ се помолишъ на Бога за нещастния съсѣдъ Карлъ Ивановичъ, който очаква да му спомогнатъ имотнитѣ. Молишъ се за него и сълзи капятъ отъ очитѣ ти. Боже, дай ми сила и здраве, да порастна и азъ да му помогна съ каквото мога! Ще се помолишъ на Бога да даде хубаво врѣме сутрѣ, да излѣземъ братя и сестри на разходка. . . И пита Толстой: дали ще се върне нѣкога тази свѣжестъ, безгрижностъ и нужда отъ обичъ

¹⁾ Продължение отъ броеветѣ 51 и 52 год. XII. 1911.

къмъ другитѣ, тази сила на вѣрата въ Бога? Гдѣ сж тия горещи дѣтски молитви; гдѣ сж тия чисти искрени сълзи? Дали пакъ нѣкога ще прѣхвъркне ангелътъ хранителъ да отри сълзитѣ отъ очитѣ ни и да задоволи непорочното ни дѣтско въображение?!“

Много още данни бихме могли да приведемъ, за да се убѣди читателътъ въ истинността на твърдението ни, че религиозното чувство и идеята за Бога у дѣтето е вродена и присъща негова духовна нужда и че религиозно-нравствения кризисъ въ дѣтската душа настъпва по-късно, когато още отъ домътъ то започва да забѣлзва противорѣчиата между учението на Христа и по-стѣпкитѣ на възрастнитѣ. Въ много случаи този кризисъ настъпва за дѣтето прѣждевременно и тенденциозно, ако не подъ влиянието на родителитѣ въ домътъ, — то подъ отрицателното влияние на учителитѣ въ училището.

Къмъ тия психологически условия за религиозното душевно развитие на дѣтето трѣбва да прибавимъ още и всички ония вжтрѣшни индивидуални и субективни фактори, които опрѣдѣлятъ неговия умъ, неговия темпераментъ, чувствителността и дарбитѣ му, които влияятъ за неговото по-нататъшно религиозно-нравствено развитие и възпитание. Въ всѣкой случай не трѣбва да се забравя, че при различнитѣ условия на дѣтския животъ имаме различни етапи и фази на неговото душевно развитие, поради което сж необходимими и различни сръдства и методи за възпитанието му.

V

Пб-горѣ спомѣнахме, че при проявяването на своитѣ религиозни чувства и богопочитания, дѣцата се стрѣмятъ да запазятъ своята индивидуална свобода и независимостъ отъ възрастнитѣ; че при всѣко влияние отвънъ тѣ почватъ да реагиратъ вжтрѣшно и че отъ този моментъ започва кризисътъ — конфликта, който дава характеръ и на тѣхното послѣшно вѣрване.

Първото религиозно влияние дѣтето получава въ домътъ, отъ родителитѣ, които иматъ най-мощно влияние върху душата на дѣтето. Ще трѣбва тогава да направимъ прѣдварително заключение, че отъ религиозни и дълбоко вѣрващи родители произлизатъ винаги религиозно възпитани дѣца. Но, напротивъ има и други външни отрицателни влияния, съ които и родителитѣ не могатъ понѣкога да се борятъ, такива сж напримѣръ: другаритѣ, тѣхнитѣ разкази, книгитѣ и лошата сръда. Ето защо ония родители, които иматъ планъ и система въ религиозното възпитание на дѣцата си, трѣбва да отбиятъ ония отрицателни и вѣдни условия, които ще попрѣчатъ на тѣхното дѣло. Нека да посочимъ само единъ примѣръ отъ такава душевна реакция, която ни рисува руския авторъ протоиерей Маляревскій: ¹⁾

„Въ дѣтската стая прѣдъ иконата всѣка вечеръ се моилили братъ и сестра. Веднажъ по-голтмото братче чуло отъ другаритѣ си тревожната новина, че иконата на която се молили въ къщи не била истинския Богъ. На слѣдната вечеръ въ опрѣдѣленото врѣме, братчето отказва да си извърши молитвата. Защо не се молишь, попитала го майка му. Азъ не искамъ да се моля на този Богъ, казало дѣтето, мене ми казаха, че тази икона не е истински Богъ. Майката останала изумена отъ този отказъ. Вмѣсто да се погрижи да обясни, както може и както трѣбва значението на молитвата прѣдъ иконата, тя обѣщала, че ще му даде нѣкакви сладки, и дѣтето веднага почнало: Господи помилуй, Богородице Дѣво пр.

Другъ случай отъ домашно религиозно възпитание:

¹⁾ Религиозно воспитание въ семьѣ. Вып. XVIII. Энциклопедія семейнаго воспитанія и обученія.

Прѣдъ гоститѣ, една майка кара дѣтето си да прочете молитвата „Татко нашъ“. Каприциозното дѣте не иска. Майката му се моли. То пакъ отказва. Кажы молитвата ще ти дамъ шоколадъ, — и то започва да я казва, като взело прѣдварително въ едната си ржка подаръкътъ.

Трети случай: едно дѣте, останало въ ржцѣтѣ на майка си мащеха прочело прѣдъ богомолцитѣ въ църква слѣдната молитва: „Милый Боже, моля ти се, свѣржи на мама ржката, за да не ме бие толкова много!“

Тия и подобни на тѣхъ факти и ние имаме въ нашия домашенъ животъ. Тѣ нагледно показватъ, че родителитѣ не винаги сж подготвени да посрѣщнатъ рѣшителния критически моментъ въ душевния животъ на дѣтето и сдумѣятъ психологически и педагогически да турятъ на здрави начала религиозното възпитание на дѣтето въ домътъ.

Досяжно въпросътъ, каква религиозна храна е най-подходяща и пригодна за дѣтската душа, английскитѣ съврѣмененъ философъ и педагогъ У. Дрюмондъ отговаря,¹⁾ че най-добра и естествена религия за дѣтето е религията на неговия народъ и племето, къмъ което се числи. Домътъ е първиятъ божественъ храмъ за дѣтето, а неговия рѣденъ баща е първиятъ му жрецъ. Той трѣбва да се грижи за създаване на такива условия въ домашния животъ, щото дѣтето, свободно, неусѣтно и непринудено да започне да изповѣдва религиознитѣ вѣрвания на своя народъ. А опитътъ и практиката показватъ че първоначалното религиозно възпитание на дѣтето трѣбва да започне съ изпълнението на обрядитѣ, защото то мжно може да схване отвлеченитѣ идеи за доброто и справедливостта, а му е понятеъ конкретния образъ, въ който е въплотена религиозната идея и второ, — защото въ тия обряди се е отразилъ вѣковния народенъ духъ.

Така че, никоя съзнателна майка, никой баща не би се рѣшилъ така лесно да замѣни своята праотеческа вѣра съ нѣкоя космополитическа религия и да лиши дѣтето си отъ вѣрата въ Бога. Ако, обаче, има такива неблагоприятни родители, тѣ рано-късно ще съзнаятъ грѣхътъ си, че сж станали причина да се внесе смугъ въ невинната дѣтска душа, че сж турили завѣса прѣдъ хубавитѣ и ясни дѣтски очи, да гледатъ, но да не виждатъ чудно-хубавия Божи свѣтъ и да помрачатъ съ сълзи веселото и радостно дѣтско сърдце!..

(Слѣдва)

Изъ областта на историята.

Гръцко-българскитѣ църковенъ въпросъ и неговото рѣшение.

(11)

Посочватъ още на 12-то правило отъ IV-я вселенски съборъ, което казва: „дошло е до насъ, че нѣкои, противъ църковнитѣ постановления, като прибѣгнали къмъ властитѣ, чрѣзъ прагматически писма(*), едната област на двѣ разсѣкли, за да бждатъ отъ това въ една област двама митрополита; поради това опрѣдѣлил светия съборъ нищо таково за напрѣдъ да не дързне да върши епископъ“. Споредъ това правило обвиняватъ българитѣ въ това, първо, че тѣ искатъ да разсѣкатъ едната патриаршеска област на двѣ, велѣдствие на което въ едната област ще бждатъ двама първосветители, а второ, че се облѣгатъ при това на писмото на свѣтската властъ — на

¹⁾ Въведение въ изучаване на дѣтето стр. 340.

(*) т. е. важни държавни актове. — Бѣл. на прѣвод

султановия фирманъ. Но българитѣ никакъ не мислятъ да разсичатъ патриаршеската областъ на двѣ, а желаятъ само да възстановятъ своята църковна самостоятелностъ, врѣменно присъединена къмъ патриаршията; иначе казано: желаятъ, щото и патриаршеската областъ, съ своитѣ прѣдишни, изначални права, въ прѣдѣлитѣ, каквито е имала тя прѣди присъединяванетоъ къмъ нея на българитѣ въ 1767 година, да прѣбѣдва неприкосновенна, и българската църковна областъ, съ нейнитѣ прѣдишни, изначални права, които ѝ принадлежели прѣди 1767 година, отново да стане независима и неприкосновенна, и щото въ всѣка отъ двѣтѣ области да има само единъ първосветителъ, въ първата патриархътъ, въ подирнята екзархъ или архиепископъ. Така е било въ продължението на нѣколко вѣкове, прѣди 1767 година, когато двѣтѣ тѣзи самостоятелни области сж сжществували въ една и сжщата империя, по напрѣдъ гръцката, а послѣ турската: така може да бѣде и сега.

Сжщо така не е справедливо да укоряватъ българитѣ и за това, че тѣ се облѣгатъ върху фирмана на султана: не тѣй трѣбва да се разбира фирманътъ, че ужъ чрѣзъ него султанътъ самъ, само съ мирската властъ, отнѣлъ българитѣ отъ патриарха и имъ далъ църковна независимостъ; не, тая независимостъ е дадена на българитѣ още въ прѣдишнитѣ врѣмена отъ законната властъ и е била признавана отъ цѣлата църква. Султанътъ съ своя сегашенъ фирманъ само отмѣнилъ своя прѣдишенъ бератъ, съ който присъединилъ нѣкога-си българската църковна областъ къмъ патриаршията; взелъ отъ патриарха само това, което тогава му прѣдалъ съ своята властъ по желанието на българитѣ, и възвѣрналъ на българитѣ туй, което тогава приелъ отъ тѣхъ по тѣхната пакъ просба. Та и сама патриаршията на какво пѣкъ се е опирала отъ началото въ своето владѣние надъ българитѣ, ако не на берата на султана? Сега тя протестира противъ фирмана; а тогава не протестирала противъ берата, напротивъ казвала, както ние видѣхме по-горѣ отъ нейнитѣ собствени думи, че султанитѣ иматъ право да издаватъ закони по такива църковни дѣла. А ако иматъ право да издаватъ, то иматъ право и да отмѣнятъ, и ако до сега напълно законна е признавала патриаршията своята властъ надъ българитѣ, която се е основавала само на султановия бератъ, то отсега толкова пакъ законна трѣбва да признае и независимостта на българитѣ, възвѣрната имъ съ султански фирманъ. Наистина тогава е имало съгласието на самитѣ българи да ги подчинятъ подъ патриарха, а сега за независимостта на българитѣ отъ него патриархътъ не дава своето съгласие... Но какво да се прави, когато той не се съгласява безъ всѣкакво основание? Облѣга се, наедно съ цариградския съборъ, на св. Евангелие, облѣга се на църковнитѣ канони, за да оправдае себе си, да обвини българитѣ; но ние виждаме, доколко сж справедливи всичкитѣ тѣзи облѣгалки.

Наистина ли сж противни на канонитѣ извѣстнитѣ дѣйствия на българскитѣ архиереи, за които тѣ сж осждени отъ цариградския съборъ, а още по прѣди отъ патриарха и отъ негова синодъ? Едни отъ тѣзи дѣйствия, напримѣръ, напоменуването отъ епископа Илариона името на патриарха, службата на 6-й януарий безъ позволенieto на патриарха, сж извѣршени още прѣди да бѣде

приведенъ въ изпълнение султанова фирманъ, който възвѣрна независимостта на българитѣ, а другитѣ вече послѣ, каквито сж: извѣршване литургия отъ екзарха Антима, обявяванетоъ отъ него актътъ за българската независимостъ, рѣкополагането отъ него архиереи за българскитѣ епархии и проч.

Първитѣ, безъ всѣкакво съмнѣние, сж дѣйствия антиканонически; а подирнитѣ не ще ги нарече антиканонически, поне, този, който признава султанова фирманъ законенъ, а несъгласието на патриаршията да приеме този фирманъ и да признае независимостта на българитѣ незаконно или неоснователно. Но, да не се впускаме въ прѣпирни, нека се съгласимъ, че всичкитѣ дѣйствия на българскитѣ архиереи, за които тѣ сж осждени, сж противни на канонитѣ; но ще попитаме: а зашто тѣзи архиереи сж си позволили да дѣйствуватъ така? Какво ги е подбудило, какво ги е принуждавало? Не сама патриаршията ли? Тѣ я молили, умолявали, въ пълно съзнание, че желаятъ и се домогватъ до нѣщо, което е съвършено справедливо; а на тѣхъ постоянно и упорито имъ отказвали, — тѣхъ ги довеждали почти до отчаяние, до ожесточение; тѣхъ като че ли нарочно ги поставяли въ такова положение, че нищо друго не оставало, освѣнъ да се рѣшатъ на нѣкаква неканоническа постѣпка. А кой тука е виновенъ повече, българскитѣ архиереи или самата патриаршия? А да попитаме: така ли сж ги сѣдили и осждали, както изсикватъ канонитѣ (апост. правило 74; карт. 28)? Не, тѣхъ ги сѣдили заочно, не ги повиквали прѣдъ лицето на събора или на патриаршеския синодъ, не изслушвали тѣхнитѣ обяснения и оправдания, и слѣдователно сѣдили ги и ги осждали не съгласно съ канонитѣ на църквата.

Съдържанието на тѣзи двѣ правила е слѣдното:

„Епископъ, отъ человекъци за вѣрване достойни, обвиняванъ въ нѣщо, необходимо самъ трѣбва да бѣде призованъ отъ епископи, и ако се яви и се признае, или бѣде изобличенъ, да се опрѣдѣли епитимия. Ако пѣкъ, като бѣде повиканъ, не послуша, да се повика втори пѣтъ чрѣзъ проваждане при него двама епископи. А ако и така не послуша, да се повика и трети пѣтъ чрѣзъ двама проваждани при него епископи. Ако пѣкъ и това като не уважи, не се яви, съборътъ, по своето благоумотрѣние, да произнесе за него рѣшение, да не мисли, че е спечелилъ, като бѣга отъ сѣда“. (апост. пр. 74).

„Ако нѣкой отъ епископитѣ подпадне подъ обвинение, обвинителътъ да прѣдстави дѣлото прѣдъ първенствуващия въ областта, къмъ която принадлежи обвинявания, и да не бѣде обвиняваниятъ отчужденъ отъ общение, освѣнъ когато бѣде призованъ съ писмо да отговаря, не се яви въ сѣда на избранитѣ да го сѣдятъ въ назначено врѣме, т. е., въ течение на мѣсець отъ онзи день, въ който, слѣдъ дознанието, той е получилъ писмото. А ако прѣдстави истинни и необходимими причини, които сж му прѣцятетвовали да се яви да отговаря противъ това, което за него е прѣдставено, то безъ прѣдосждание да има свобода да се оправдава въ течение на другия мѣсець, но, слѣдъ изтичането на другия мѣсець, да не бѣде въ общение, докогато не очисти себе си съ доказателства по дѣлото. А ако прѣдъ всецѣлия отъ тази година съборъ не иска да се яви, за да може,

поне, тамъ дѣлото му да бѣде свършено, то има да бѣде сѣденъ, като произнесълъ присѣда самъ противъ себе си. А въ врѣмето, въ което той остава вѣнъ отъ общение, да не се приобщава ни въ своята църква, ни въ цѣлиятъ прѣдѣлъ. Напротивъ това, на негова доносителъ, ако никѣдъ не се е отдалечавалъ въ днитѣ за разгледване дѣлото му, никакъ да не се възбранава общението. Но ако се отдалечи и се крие, то епископътъ да бѣде възврънатъ въ общение, а самъ доносителътъ да се изхвърли отъ общение, но така, че да не му се отнема свободата да подтвърди обвинението, ако може да докаже, че не се явилъ прѣдъ сѣда не по нежелание, а по невъзможностъ. Това впрочемъ е явно, че ако въ врѣме на разглеждане дѣлото въ сѣда на епископитѣ бѣде опорочено лицето на доносителя, то не трѣбва да се приема отъ него обвинения, освѣнъ само ако пожелае той да се разгледа неговото собствено, а не църковното дѣло". (Карт. съб. 28).

Франкъ Тома.

Рѣчи или материали за рѣчи по актуални въпроси.

Който си на небето.

(1)

Защо Исусъ Христосъ ни учи да сподиряме въ „Молитвата господня“ обръщението: „*Отче нашъ*“ веднага съ думитѣ: „*Който си на небето*“. Очевидно, да различи нашия земенъ баща отъ небесния баща, къмъ който се обръщаме и който приема нашата сърдечна молитва. Ще рече, има тѣсна връзка между бащата, който е въ небесата и нашия баща; първия е като продължение или, още по-добръ, като разцвѣтъ, на втория. Ето защо ония, които сж честити да иматъ добръ земенъ баща, дохождатъ естествено и безъ веѣка майка до понятието и до познанието на небесния Баща; тѣ просто трѣбва да прѣнесатъ въ Бога, да освѣршенетвуватъ това, що сж видѣли и що сж вѣлюбивили въ своя баща, та веднага да се яви въ тѣхнитѣ очи образа на Богъ-Отець. Съвсѣмъ напротивъ е за ония, които сж злочести да иматъ лошъ баща, недостоеенъ да носи това хубаво име — тѣхната вѣра въ Бога е особено мъчна. Оттукъ и думитѣ на единъ юноша безбожникъ, на който веднѣжъ говорихъ за Бога, като за небесенъ Баща: „Ако Богъ прилича на баща ми, азъ го ненавиждамъ, защото това име ме ужасява: баща ми е тѣй лошъ, че ме бие до смъртъ!“ Кой знае, дали днешното маловѣрие не се дължи на недостоеинството на толкова бащи и майки? Недостоеенъ баща или майка сж най-дебелото було, що затуля Бога отъ дѣцата. Азъ турямъ бащата и майката на еднакво ниво затова, защото бащината и майчината любовь сж двѣ половини на едно цѣло. Слѣти въ пълно съгласие, въ една омайна хармония, любовта на бащата и на майката ни откриватъ величествената любовь на небесния Баща.

Бащи и майки, които четете тия редове, задайте си пълния, важния въпросъ: „може ли моитѣ дѣца да вѣрватъ напълно въ менъ? Моята любовь къмъ тѣхъ дали е тѣй нѣжна, тѣй дълбока и тѣй възвишена, та да дирятъ нейния изворъ въ само-

то сърдце на Бога?“ Ако вашитѣ дѣца се съмнѣватъ въ Бога, дали не е отъ това, че вие сте го крили отъ тѣхъ? Намѣсто да бѣдете огледало, въ което Той да се отразява, вие, може би, сте били завѣса, която го е затуляла и не е оставяла да го видятъ съ очитѣ си.

Ала нѣкой ще рече: какво общо има изразътъ „на небесата“ съ социалния въпросъ, който изучаваме, като се вдълбочаваме въ „Молитвата господня?“ За мнозина небето нѣма, наистина, никакви връзки съ земята. Да говоримъ за небето ще рече да отвръщаме хората отъ земята. Трѣбва да се избере отъ двѣтъ едно — небето или земята, понеже веѣко помирение между тѣхъ е безусловно невъзможно. Знае се печалното изречение на бившия френски министеръ на труда, на социалиста Вивиани: „ние изгасихме небесната свѣтлина“. Неотколѣ пакъ въ единъ социалистиченъ свободомислящъ вѣстникъ у Женеве се поддържа, че християнскиятъ социализъмъ безусловно не може да се помири „съ материалистичното схващане на историята, което е основа на социализма, схващане споредъ което свѣтътъ се управлява отъ економични феномени, а не отъ нѣкаква свърхземна воля“. Ще рече, „Молитвата господня“, която се отправя къмъ Баща, който е на небето, е съвсѣмъ противоположна съ интереситѣ на работната класа. Доста врѣме, казватъ или мислятъ мнозина, хората сж се молили безъ да получатъ нѣщо; сега трѣбва да се работи и не трѣбва да се занимаваме вече съ метафизика, която ни кара да забравяме земята, нито съ религия, която ни прѣнася въ свърхземни сфери, които несществуваатъ или които, ако сществуваатъ, нѣматъ никаква работа съ земята. По-малко молитви, а повече дѣла. Нека оставимъ добрия Богъ, ако случайно такъвъ сществува, дѣто си е, и да Го молимъ да се не бърка въ нашитѣ работи, които, при това, и го не интересуватъ.

Уви! такъвъ печаленъ езикъ държатъ купъ наши свѣрѣменици, не само свободомислещи, но още и голѣмъ брой вѣрующи или пѣкъ лица, които си въобразяватъ, че сж такива. По-нататкъ ние ще посочимъ, до каква степенъ се заблуждаватъ единитѣ и другитѣ: само които изучаватъ Библията непрѣднамѣрено, ще видятъ, каква роль е играла земята и още ще играе въ прѣдубѣжденията на синоветѣ Божи. Такивато лесно ще откриятъ много страници въ прѣко противорѣчие било съ абсурнитѣ твърдения на свободомислещитѣ материалисти, било съ съвсѣмъ тѣсногърдото благочестие.

Нека свободомислещитѣ и прѣдимно материалиститѣ свободомислещи, които се титулуватъ приятели на народа, ми позволятъ да имъ кажа откровенно: тѣ правятъ на този народъ несмѣтно зло, тѣ незабѣлѣзано го тласкатъ въ отчаяние, що казвамъ? тѣ го обиждатъ грозно, когато се мъчатъ да накаратъ работника да вѣрва, че той е просто висше животно, чиято сѣдба тепърва трѣбва да се развие на нашата малка планета. Ако истински почитаха и уважаваха тия, чиито интереси претендиратъ да защищаватъ, намѣсто да закриватъ отъ тѣхъ небеснитѣ хоризонти, тѣ, напротивъ, щѣха да ги разкриватъ напълно прѣдъ тѣхъ. Има у човѣка, — запомнете това добръ нѣщо по-добро отъ животно, дори ако ще би и твърдѣ разумно, има сърдце, което обича и все повече иска да обича; има съвѣсть, която говори авторитетно, която иска да бѣде зачитана и никога тѣ-

кава съ нозѣ; има душа, една душа дъщеря на Бога, дарена съ безсмъртие, душа съ мощни крилѣ, която може да го надигне до най-високитѣ върхове. А ние мислимъ, че би било прѣтжаление да му се отрѣжатъ тия крилѣ въ минутата, когато той ги опитва и се готви да полети. Колко и да говорятъ и да повтарятъ на работнитѣ класове, че небето е праздно и че молитвата не служи за нищо, колко и да повтарятъ че слѣдъ смъртта всичко е мъртво, съ всичко това го тласкатъ въ отчаяние и въ него, навѣрно, трѣбва да се дири причината за безбройнитѣ самоубийства на млади хора, които погнусени отъ живота, често се провикватъ прѣди да надъхнатъ: „За какво ми е да живѣя, щомъ животътъ е илюзия или лъжа?“ Който сѣятъ вѣтрове, ще трѣбва да жънатъ бури, и азъ трепера за тия, които съ своитѣ безумни и пълни съ прѣзрѣние думи къмъ своитѣ подобни, сѣ хвърлили въ отчаяние толкова членове отъ великото човѣшко сѣмейство!

Ето защо, съ рискъ да бъдемъ счестени за странни (парадоксни), ние вѣрваме, че „Молитвата господня“, тѣй проста, тѣй поучителна и тѣй дълбока, може да изцѣри това печално състояние на работатѣ. Ние мислимъ, че човѣцитѣ ще осъществятъ много по скоро всеобщото братство, ако се считатъ синове и дъщери на сѣщия Ваща, слѣдователно, за равни прѣдъ Бога и прѣдъ тѣхния ближени и че, отъ друга страна, тѣ ще иматъ много по-големо мъжество да живѣятъ да подобрятъ своята участъ и, за да приготвятъ бъдното общество, основано на правда и съградено съ любовь, ако вѣрваха че отиватъ не къмъ нищожество и че работятъ не за смъртъ, но за пълень разцвѣтъ на своето сѣщество и за вѣченъ животъ. Като се обръща къмъ Бога, като къмъ свой Ваща, който е на небето, човѣкъ придобива необикновено достоинство. Колко малко и да разбира, това което казва и което се сили да осъществи, той се чувствува синъ на царя, синъ на Царя на царетѣ и, съзирайки задъ видимия и прѣходния свѣтъ, своето небесно отечество, чертога на славата, дѣто има свое мѣсто при владиката на небесата и на земята, той се прѣдава на работа съ ново мъжество. Той съзнава, както никога, своитѣ права и своитѣ длъжности. Той издига гордо глава и намира въ собствена си личностъ достоинство и величие, за което нѣмалъ ни помисль, когато се считалъ за синъ на праха или за просто колело въ механизма на вселената.

Азъ признавамъ, че, ако работницитѣ имаха подобни убѣждения, не можеше да ги водятъ, както това често гледаме; тѣхната личностъ ще се издигне така, че ще бжде невъзможно да се обръщатъ съ тѣхъ като съ стадо овци, което стрижатъ и дератъ. И тукъ именно, — казваме го откровенно, — се крие причината, поради която водачитѣ на социалиститѣ, освѣнъ по чудни изключения, се страхуватъ отъ християнството и се мъчатъ да подбиятъ влиянието му прѣдъ работната класа. Знае се прочутото изречение на Оганйора бившия губернаторъ, социалистѣй свободномисляещъ, на Мадагаскаръ: „Азъ не искамъ вече християнски съюзъ на младежи между малгашитѣ, защото съюзътъ създава отъ тѣхъ човѣци, които не може да се водятъ, както желяемъ“.

За частие, не всички социалисти държатъ такъвъ езикъ. Ето двѣ извадки, които ще докажатъ това. „Азъ мисля отъ своя страна, казалъ

Жоресъ, че ще бжде твърдѣ печално, че ще бжде смъртенъ ударъ да се прѣмахнатъ религиознитѣ тежнениа на човѣшката съвѣсть. Не е това, което ние желяемъ: напротивъ, ние желяемъ човѣцитѣ да могатъ да се възпитаватъ въ едно възвишено схващане на живота чрѣзъ разума и свободата. Азъ съвѣмъ не мисля, че естественниятъ и общественъ животъ стига за човѣка. Додѣто ще има да се постига въ обществения редъ правина, всѣкога ще се вижда, че въ него има празнина да се зъпълня“.

Външенъ прѣгледъ.

Руската църква (*Англикански епископи въ Петербургъ и срѣщата имъ; съединение на Англиканската и Православната църкви; привѣтни и отвѣтни рѣчи*). Едновременно почти прѣзъ мѣсець януарий съ депутатитѣ членове на английската камара, които посѣтили колежитѣ си руси, пристигнали въ Петербургъ и четирима англикански епископи, именно д-ръ В. Вилиамсъ, Бангорски, д-ръ Дж. Илденъ, Векфилдски, д-ръ А. Рабертсонъ, Екзетерски, и д-ръ Дж. Бернардъ, Осорийски. Съ епископигъ билъ и английския църковенъ писателъ Джонъ Бербектъ. Въ руската столица се съставилъ особенъ комитетъ за срѣщата на високитѣ гости. На чело на комитета билъ Холмския епископъ Евлогий. Изработена била и особена програма за пребиванието на епископитѣ гости. Изобщо сторено било всичко да се подчертае значението, което се дава на посѣтата, която четирма видни иерарси правятъ въ Петербургъ. Значението на посѣтата особено се подчертало въ привѣтнитѣ и отвѣтни рѣчи, които при срѣщата и при други случаи се размѣнили. Въ тия рѣчи се изтъкватъ двѣ главни мисли — първо, добритѣ отношения между Англиканската и Руската православна църкви, и второ, желанието за съединението на двѣтѣ Христови църкви — Православната и Англиканската. Посѣтата и срѣщата сж насърчителни прояви. Може да се каже, безъ преувеличение, тѣ сж и първо общение на Англиканската църква съ Руската православна въ лицето на частъ отъ тѣхнитѣ респективни иерарси. Рускиятъ църковенъ и свѣтски печатъ дава голѣмо значение на това общение. Самата мисль за таково общение, която е давнашна, добива при посѣтата осезателенъ изразъ: руси, духовни и миряни, основаватъ общество отъ ревнителни за единение между двѣтѣ църкви — Руската и Англиканската. Уставътъ на това общество е вече утвърденъ отъ св. Синодъ. Нѣколко часа прѣди да напуснатъ гоститѣ Петербургъ обществото се открило и държало първото си заседание при тѣхно участие.

Епископитѣ гости посѣтили св. Синодъ, Петербургската академия и духовнитѣ учреждения. Тѣ присѣтствували и на богослужение въ православнитѣ храмове. Въ Петербургската Академия били привѣтствувани съ рѣчь отъ ректора на академията, отъ прѣосвещения епископъ Георгий. Като подчерталъ, че въ лицето на Тѣхни Прѣосвещенства привѣтствува прѣдставителитѣ на Англиканската църква и че се радва за добритѣ и благожелателни отношения между Православната и частно между Руската и Англиканска църкви съ цѣль за зближение и единение, той казалъ: „Единението на църквитѣ съставлява завѣтно желание на нашата св. църква, която всѣкога се моли за „съединението на църквитѣ“, сжщо така и на православната богословска наука, която се разработва и въ този разсадникъ на висше богословско знание. Вашата посѣта на нашата Академия е ново доказателство за вни-

манието на прѣдставителитѣ на Англиканската църква къмъ православната наука и православната църковност. Дай Боже, внимателното обождно изучаване и запознаване, при свѣтлината на безпристрастната богословска наука, да доведе до желаното единение върху почвата на историческата църковна истина и на изучването древната вселенска нераздѣлна църква. Дай Боже, да настане скоро врѣмето, когато, обединени съ една вѣра, съ едно сърдце и съ една уста да възпѣемъ и прославимъ прѣчестното и великолѣпно име на Господа нашего Исуса Христа Аминъ“.

На този привѣтъ, казанъ на руски езикъ, отговорилъ на английския Бангорския епископъ д-ръ Вилиамъ. Той казалъ, че и членоветѣ на Англиканската църква сж въодушевени отъ желание да достигнатъ единение въ мисли и въ чувства съ Руската църква; това врѣме, може би, не е близо, но много е отраднo, че крачка къмъ това единение е направена, и остава само съ усърдие и търпѣние да молимъ Бога да ускори Той момента, когато всички вѣрующаи ще се обединятъ въ единото тѣло на църквата. Гоститѣ били привѣтствувани на английски съ рѣчь отъ единъ студентъ на Академията.

Извлечение изъ писма и дописки.

Неправедно нападнатъ и охуленъ свещеникъ.

Пишатъ ни отъ г. Кюстендилъ:

„Кюстендилскиятъ енорийски свещеникъ Ив. Гължбовъ бѣ неправедно охуленъ въ в. „Балканска трибуна“ брой — 739 на изтеклата година, че не искалъ да вѣнчае единъ младежъ, като демонстративно напусналъ младоженцитѣ, които чакали да ги вѣнчае. Работата, както доказва изслѣждането, е такава.

На 22-й ноември м. г. е съобщено на свещеникъ Гължбовъ, че кюстендилския жителъ Александръ Мановъ искалъ да се вѣнчае на 27 сжци. Послѣдниятъ, като непълнолѣтенъ, е трѣбвало да иска разрѣшение отъ духовното началство, за да бжде вѣнчанъ — нѣщо, което му е казано отъ свещеника чрѣзъ роднината му Иванъ П. Илиевъ. Вмѣсто да си осигури позволително, той направилъ всички приготовления за свадбата. На 26-й ноември намѣстникътъ е поискалъ телеграфически разрѣшение, но такъво не е послѣдвало чрѣзъ цѣлия дѣнь на 27-й, когато Мановъ е искалъ да се вѣнчае. При таково положение на работата и при публичнитѣ заканвания на свадбаритѣ свещеникъ напусналъ свадбата, като отказалъ да извърши вѣнчавката. Слѣдъ това 10—12 души свадбари, силно възбудени, тръгнали отъ църквата за кжщата на свещеника съ закани: „или свещеникъ Гължбовъ ще вѣнчае Мановъ, или ще го донесемъ на парчета“. Свещеникътѣ рѣшилъ да не отстъпи прѣдъ никакви закани и буйства, защото се боялъ да не създаде прецедентъ (всѣки буенъ младежъ съ реворверъ въ ржка би го заставявалъ да го вѣнчае, когато не е спасенъ закона) и убѣдилъ тѣлпата да напусне кжщата му. На 1-й декември е получено разрѣшение и свещеникъ Гължбовъ е извършилъ обряда. Младоженецътъ е искалъ извинение отъ свещеника, като обяснилъ, че други хора го подбутнали да направи алармата. Свещеникъ Иванъ А. Гължбовъ се е оплакалъ на своето началство и искалъ да бжде изслѣдвана работата и, като узнае сжщината, да се накажатъ ония, които сж го изложили прѣдъ обществото. Въ случая той е постѣпилъ коректно и законно. . . .“

Синодни распоредби и окржжни

1). По избирателното право на работницитѣ
По правото за участие въ избора на енорийски свещеници св. Синодъ дава допълнителни напжтвания на епархийскитѣ началства съ окржжно писмо отъ 23 I т. г. подъ № 580, което гласи:

„Една отъ Митрополиитѣ яодигна въпроса — трѣбва ли да се позволи на работницитѣ по линията и въ разнитѣ фабрики, които живѣли отъ по нѣколко мѣсеци въ извѣстна енория, да участвуватъ въ изборитѣ за енорийски свещеници, както и лишаватъ ли се отъ избирателно право ония отъ тѣхъ, които били осжждани по нѣколко пжти на 1-2 мѣсеца затворъ?“

Св. Синодъ се занима съ тоя въпросъ и взе прѣдъ видъ: Споредъ избирателния законъ, избирателно право добиватъ всички ония български граждани, които, ако и да не сж членове на общината, дѣто става изборътъ, живѣятъ въ нея най-малко отъ прѣди шестъ мѣсеци. Водимъ отъ това, Св. Синодъ намира, че въ избора за свещеници могатъ да гласуватъ всички ония придошли отъ други мѣста християни, живущи въ прѣдѣлитѣ на вакантната енория, по-възрастни отъ 21 година, които прѣдставятъ доказателства, че сж записани за членове на мѣстната община и сж добили въ тая община избирателно право. Осжденитѣ по-малко отъ три мѣсеци за кражба, мошеничество и пр. не се лишаватъ отъ избирателно право и тогава, когато върху тѣхъ лежатъ нѣколко такива присжди, освѣнъ ако съ присжда сж лишени отъ това право.

Като Ви съобщаваме това распореджане въ изпълнение на окржжното № 3229 отъ 20 юлия м. г., съгласно Синодалното рѣшение отъ 3 декември с. г. за надлежно съблюдаване, прѣпоржчваме се и пр.“

Църковно-обществена лѣтописъ

Здание за висшия богословски курсъ. Изработенъ е проектъ за здание на висшия богословски курсъ. Проектътъ ще се разгледа въ прѣдстоящата сесия на св. Синодъ въ свѣрзка съ срѣдствата, нуждни за строежа на зданието. Ако се одобри проектътъ и ако се успѣе да се приготви всичко нужно, прѣдполага се да се почне строежа на зданието още прѣзъ настѣпващата пролѣтъ. Зданието ще се построи на мѣстото, дѣто е била старата Софийска митрополия. Лицето му ще излиза на съборната площадь и на витошка улица.

Заседание. Комитетътъ по юбилея на блаженопочиващия народенъ труженикъ Иларионъ Макариополски ималъ на 5-и того заседание въ св. Софийска митрополия подъ прѣдседателството на Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ митрополитъ г. Партений. Разгледали се нѣкои въпроси отъ спѣшенъ характеръ въ свѣрзка съ юбилея. Станало, между другото, ума и за намѣрения въ българския метохъ на Балъкъ въ Цариградъ барелефъ съ лика на Илариона Макариополски, като се рѣшило да се събератъ по-точни свѣдения за барелефа и да се поиска снимка отъ него.

Сп. „Народенъ пастиръ“, което излиза подъ редакцията на г. Г. С. Пашевъ, влиза въ втората си годишнина. Неговата програма, която е раширена, ще обема слѣднитѣ точки: „ще дава статии по възпитанието на личността, и за подготовянето ѝ къмъ истинска църковно-обществена дѣятелностъ; ще се грижи да прокарава и затвърдява въ българския народъ принципитѣ на най-

добрата общественост — на братска, християнска общественост; ще разглежда и прѣцѣнява отъ научно, духовно-обществено гледище народнитѣ язви и ще прѣдлага срѣдство за тѣхното лѣкуване; ще се стреми да подпомага православнитѣ ни братя за „осмислянето“ на живота; ще се стреми да заякчи сѣмейното начало, като първо и най-главно условие за личното и обществено възпитание и ще служи само на просвѣтата, правдата и истината“. Редакцията се обръща съ обстойна покана къмъ българското общество и духовенство за материална и морална подкрѣпа, каквато то напълно заслужава. Редакцията му прѣзъ текущата година ще бѣде въ гр. Ломъ.

Дарители и благодарности.

Църковното настоятелство при църквата „Св. Вознесение“ въ село Драгоманъ, Царибродска околия, исказва своята най-голяма благодарностъ на г-на Спасъ Веселиновъ жителъ отъ същото село, по настоящемъ кантонеръ при гара Батуновци, за дѣто той благоволи да подари на църквата една бакърена „Купелъ“ за кръщавки, на стойностъ 55 лв.

Богъ да възнагради такива дарители съ здравъ, дълъгъ животъ и всеко благополучие, а примѣрътъ имъ дано бѣде послѣдванъ и отъ други такива дарители.

Прѣдседателъ на църковното Настоятелство
свещ. Младенъ П. Георгиевъ

Търновска Митрополия.

Съобщение.

№ 445

Бившитѣ монахини при Арбанашкия дѣвически манастиръ „Св. Николай“ — Зиновия Алексиева и Никифора Смилова, на които чина е взето по сѣдебенъ редъ, продължавали да ходятъ изъ селата както на Търновската, така и на близосѣднитѣ епархии и събиратъ помощи.

Понеже въпроснитѣ не само че не сѣ вече монахини та нѣматъ право да носятъ монашеското одѣяние и нѣматъ разрѣшение да събиратъ каквито и да е било помощи, но злоупотрѣбаватъ съ довѣрието на християнитѣ и съ монашеското звание. Затова Търновската митрополия, като извѣстява на благоговѣйнитѣ свещеници и благочестивитѣ християни за това, умолява ги, щомъ заблѣжатъ въпроснитѣ лица да ходятъ по събирание помощи и да носятъ монашеското одѣяние, веднага да съобщатъ на надлежнитѣ административни власти, за да се взематъ срѣщу тѣхъ мѣрки, да имъ се състави актъ и се теглятъ подъ сѣждъ, както за ходене съ монашеско одѣяние, така и за събиране помощитѣ. За увѣрение въ тѣхната самоличностъ: да се иска разрѣшение писмено отъ Търновската митрополия за събиране помощи.

гр. В. Търново, 18 Януарий 1912 год.

Отъ Търновската Митрополия.

Печатница „Денъ“ — София.

Обявление

№ 596

Съ рѣшение № 41 отъ 2 юний 1910 година Сливенский Епархийски Духовенъ Съвѣтъ е низвергналъ отъ иеромонашески санъ саморазтригалия се иеромонахъ Никонъ, въ мира Никола Божковъ отъ гр. Ямболъ, бившъ управителъ на манастиря „Живопримемный Источникъ“ при село Коджа—Букъ, Бургазка околия. Това рѣшение е потвърдено съ такова на Св. Синодъ подъ № 86 отъ 2 юлий 1911 година.

гр. Сливенъ, 4 февруарий 1911 година.

1—1

Главенъ писарь: Д. Бѣловъ.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

за девета (1912) годишнина на

сп. „Майка и дѣте“

Списанието „Майка и дѣте“, е единичното българско популярно списание, което учи родителитѣ какъ да отгледватъ здрави и хубави дѣца. Списанието учи и самитѣ родители какъ да пазятъ своето здраве, защото здрави родители и здрави сѣмейства отхранватъ здраво поколѣние.

Прѣдплатитѣ до 1 януарий 1912 година ще получатъ:

Десетъ книжки на списанието които ще се изпращатъ въ началото на всѣки мѣсець, освѣнъ юлий и августъ;

Шестъ безплатни премии и извънредни подарѣци, а именно:

Петъ изящни картини на хромовъ хартия и въ отдѣлна корица. Картинитѣ ще се пратятъ заедно съ 1 книжка.

Една книга най-малко петъ печатни коли. Книгата ще бѣде прочутото съчинение на *Х. Лотцки* — „Твоео дѣте“

Списанието „МАЙКА И ДѢТЕ“ заедно съ подарѣцитѣ струва **2.50** лв. прѣдплата. За странство **3** л. Сумата се праща съ пощенски записъ. Приематъ се и марки.

Записитѣ и писмата адресирайте така:

Списание „Майка и дѣте“ — София. 6—6

Отваря се подписка за 20-та годишнина на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“.

Безплатни художествени картини за домашенъ музей получава всѣки, който се абонира на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“

Година 20-та.

София, ул. Прѣспа, 1 (срѣщу църквата св. Седмочисленици).

Абонамента, заедно съ безплатна премия **Миря Стюартъ** или **Наполеонъ прѣдъ Москва** (по желание), струва само 10 лева. Отъ прѣдишнитѣ премии освѣнъ горнитѣ има още: **Велизарий**, **Мадона** отъ Рафаело, **Отелло** (4 различни картини), отъ които всѣка отдѣлна струва по 2 лева само за абонатитѣ. Тия премии сѣ голѣмъ форматъ съ краски, артистично изпълнени. Порѣчитѣ се адресиратъ до редактора.

Иорданъ Михайловъ.

7—10

София, ул. „Прѣспа“, 1.